

SMERNICE

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2009/52/ES

z 18. júna 2009,

ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 63 ods. 3 písm. b),

so zreteľom na návrh Komisie,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov ⁽²⁾,konajúc v súlade s postupom ustanoveným v článku 251 zmluvy ⁽³⁾,

keďže:

- (1) Európska rada na svojom zasadnutí, ktoré sa konalo 14. a 15. decembra 2006, súhlasila s posilnením spolupráce medzi členskými štátmi v boji proti nelegálnemu prisťahovalectvu, a najmä s posilnením opatrení zameraných na boj proti nelegálnemu zamestnávaniu na úrovni členských štátov ako aj Európskej únie.
- (2) Rozhodujúcim stimulačným faktorom nelegálneho prisťahovalectva do Európskej únie je možnosť nájsť si prácu v Európskej únii bez požadovaného právneho postavenia. Súčasťou boja proti nelegálnemu prisťahovalectvu a nelegálnemu pobytu by preto mali byť opatrenia proti takémuto stimulačnému faktoru.
- (3) Ústredným prvkom takýchto opatrení by mal byť všeobecný zákaz zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nemajú právo na pobyt v Európskej únii spolu so sankciami voči zamestnávateľom, ktorí takýto zákaz porušujú.

(4) Vzhľadom na to, že sa touto smernicou ustanovujú minimálne normy, členské štáty by mali mať možnosť prijať alebo zachovať prísnejšie sankcie a opatrenia a ukladať zamestnávateľom prísnejšie povinnosti.

(5) Táto smernica by sa nemala uplatňovať na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa oprávnene zdržiavajú na území členského štátu bez ohľadu na to, či im je umožnené pracovať na jeho území alebo nie. Navyše by sa nemala uplatňovať na osoby, ktoré požívajú právo Spoločenstva na voľný pohyb vymedzené v článku 2 ods. 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) ⁽⁴⁾. Nemala by sa uplatňovať ani na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorých situácia je upravená právom Spoločenstva, napríklad osoby, ktoré sú legálne zamestnané v členskom štáte a ktoré boli do iného členského štátu vyslané poskytovateľom služieb v súvislosti s poskytovaním služieb. Táto smernica by sa mala uplatňovať bez toho, aby bolo dotknuté vnútroštátne právo zakazujúce zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín zdržiavajúcich sa na území členských štátov oprávnene, ktorí pracujú v rozpore s podmienkami svojho povolenia na pobyt.

(6) Na osobitné účely tejto smernice by sa mali vymedziť určité pojmy a tieto vymedzenia pojmov by sa mali použiť iba na účely tejto smernice.

(7) Vymedzenie pojmu zamestnanie by malo zahŕňať jeho podstatné prvky, konkrétne činnosti, ktoré sú alebo by mali byť vykonávané za odplatu, pre zamestnávateľa alebo pod jeho vedením a/alebo dohľadom, a to bez ohľadu na právny vzťah.

(8) Vymedzenie pojmu zamestnávateľ môže zahŕňať združenie osôb bez právnej subjektivity, ktoré je uznané ako spôsobilé vykonávať právne úkony.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 70.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 257, 9.10.2008, s. 20.

⁽³⁾ Stanovisko Európskeho parlamentu zo 4. februára 2009 (zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 25. mája 2009.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 105, 13.4.2006, s. 1.

- (9) S cieľom predchádzať zamestnávaniu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, mali by byť zamestnávateľa predtým, než zamestnajú štátneho príslušníka tretej krajiny, povinní skontrolovať, či má platné povolenie na pobyt alebo iné oprávnenie na pobyt, ktoré preukazuje, že sa zdržiava na území členského štátu zamestnania oprávnene, a to vrátane prípadov, ak sa štátny príslušník tretej krajiny zamestná na účely jeho vyslania do iného členského štátu v súvislosti s poskytovaním služieb.
- (10) Aby sa osobitne členským štátom umožnilo odhaliť falošné doklady, mala by sa tiež zamestnávateľom uložiť povinnosť informovať príslušné orgány o zamestnaní štátneho príslušníka tretieho štátu. S cieľom znížiť administratívne zaťaženie by členské štáty mali mať možnosť ustanoviť, že tieto oznámenia sa predkladajú prostredníctvom iných oznamovacích systémov. Členské štáty by mali mať tiež možnosť rozhodnúť o zjednodušenom postupe oznamovania zamestnávateľmi, ktorí sú fyzickými osobami, v prípade, keď ide o zamestnanie na ich súkromné účely.
- (11) Zamestnávateľa, ktorí splnili povinnosti stanovené v tejto smernici, by nemali byť zodpovední za zamestnanie štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, a to najmä v prípadoch, ak príslušné orgány dodatočne zistia, že doklady, ktoré predložil takýto zamestnanec, boli v skutočnosti sfaľované alebo zneužitú, pokiaľ zamestnávateľ nevedel, že doklady boli sfaľované.
- (12) S cieľom uľahčiť zamestnávateľom plnenie ich povinností by členské štáty mali vynaložiť maximálne úsilie na včasné vybavovanie žiadostí o obnovenie povolení na pobyt.
- (13) S cieľom presadiť všeobecný zákaz a odradiť od jeho porušovania by členské štáty mali prijať primerané sankcie. Tieto by mali zahŕňať peňažné sankcie a príspevky na náklady súvisiace s návratom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, spolu s možnosťou zníženia peňažných sankcií v prípade zamestnávateľov, ktorí sú fyzickými osobami a ide o zamestnanie na ich súkromné účely.
- (14) Zamestnávateľovi by sa v každom prípade mala uložiť povinnosť zaplatiť štátnym príslušníkom tretích krajín nevyplatenú odmenu za vykonanú prácu, ako aj daňové nedoplatky a dlžné príspevky na sociálne zabezpečenie. Ak nie je možné určiť výšku odmeny, malo by sa predpokladať, že je aspoň na úrovni mzdy ustanovenej uplatniteľnými právnymi predpismi o minimálnej mzde, kolektívnymi zmluvami alebo je určená v súlade s ustálenou praxou v príslušných odvetviach. Od zamestnávateľa by sa malo tiež vyžadovať, aby uhradil v prípade potreby všetky náklady na prevod nevyplatenej odmeny do krajiny, do ktorej sa nelegálne zamestnaný príslušník tretej krajiny vrátil alebo bol vrátený. V prípadoch, keď zamestnávateľ dodatočné platby nevykoná, členské štáty by nemali byť povinné splniť túto povinnosť namiesto zamestnávateľa.
- (15) Nelegálne zamestnaný štátny príslušník tretej krajiny by si nemal z nelegálneho pracovnoprávneho vzťahu alebo z platby alebo dodatočnej platby odmeny, príspevkov na sociálne zabezpečenie alebo daní zo strany zamestnávateľa alebo právneho subjektu, ktorý ich musí zaplatiť namiesto zamestnávateľa, odvodzovať právo na vstup, pobyt a prístup na pracovný trh.
- (16) Členské štáty by mali zabezpečiť možnosť uplatňovania nárokov a zaviesť mechanizmy zaručujúce štátnym príslušníkom tretích krajín vyplatenie odmeny, ktorá sa im dlhuje. Členské štáty by nemali mať povinnosť zahrnúť do týchto mechanizmov svoje misie alebo zastupiteľské úrady v tretích krajinách. Členské štáty by mali v súvislosti so zavádzaním účinných mechanizmov na uľahčenie vybavovania žiadostí, pokiaľ ich právne predpisy už príslušné ustanovenia neobsahujú, posúdiť možnosť umožniť príslušným orgánom začať konanie proti zamestnávateľovi na účely vymáhania dlžnej odmeny a zvážiť prínos takéhoto postupu.
- (17) Členské štáty by tiež mali stanoviť právnu domnienku, že pracovnoprávny vzťah trval najmenej tri mesiace, aby dôkazné bremeno spočívalo na zamestnávateľovi so zreteľom na určité minimálne obdobie. Okrem iného by mal mať zamestnanec tiež možnosť preukázať existenciu pracovnoprávneho vzťahu a dĺžku jeho trvania.
- (18) Členské štáty by mali stanoviť možnosť prijať ďalšie sankcie voči zamestnávateľom, okrem iného pozbavenie nároku na všetky verejné príspevky alebo ich časť, pomoc alebo dotácie vrátane poľnohospodárskych dotácií, ďalej vylúčenie z účasti na verejnom obstarávaní a vrátenie časti alebo všetkých verejných príspevkov, pomoci alebo dotácií vrátane finančných prostriedkov EÚ spravovaných členskými štátmi, ktoré im už boli vyplatené. Členské štáty by mali mať možnosť rozhodnúť o neuplatňovaní týchto ďalších sankcií voči zamestnávateľom, ktorí sú fyzickými osobami, v prípade, že ide o zamestnanie na ich súkromné účely.
- (19) Touto smernicou, a najmä jej článkami 7, 10 a 12, by nemalo byť dotknuté nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 z 25. júna 2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev ⁽¹⁾.
- (20) Vzhľadom na prevažujúce uzatváranie subdodávateľských zmlúv v niektorých dotknutých oblastiach je potrebné zabezpečiť, aby aspoň dodávateľ, ktorého je zamestnávateľ priamym subdodávateľom, zodpovedal za zaplatenie peňažnej sankcie popri zamestnávateľovi alebo namiesto neho. V osobitných prípadoch by iní dodávateľia mohli byť zodpovední za zaplatenie peňažnej sankcie popri zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, alebo namiesto

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 248, 16.9.2002, s. 1.

neho. Dodatočné platby, na ktoré sa majú vzťahovať ustanovenia tejto smernice o zodpovednosti, by mali zahŕňať aj príspevky do vnútroštátnych dovolenkových fondov a sociálnych fondov upravených právnymi predpismi alebo kolektívnymi zmluvami.

- (21) Skúsenosti ukázali, že existujúci systém sankcií nebol dostatočný na zabezpečenie plného dodržiavania zákazu zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov. Jedným z dôvodov porušovania tohto zákazu je skutočnosť, že správne sankcie uložené samostatne nemajú pravdepodobne v prípade niektorých bezohľadných zamestnávateľov dostačujúci odradzujúci účinok. Uplatňovanie trestných sankcií môže a malo by posilniť dodržiavanie tohto zákazu.
- (22) S cieľom zabezpečiť plnú účinnosť všeobecného zákazu sa zdá ako osobitne potrebné prijať viac odradzujúce sankcie v závažných prípadoch, ako je napríklad nepretržité opakované porušovanie, nelegálne zamestnávanie veľkého počtu štátnych príslušníkov tretích krajín, osobitne vykorisťujúce pracovné podmienky, prípady, keď je zamestnávateľ oboznámený so skutočnosťou, že pracovník je obeťou obchodovania s ľuďmi, a prípady nelegálneho zamestnávania maloletých. Táto smernica ukladá členským štátom povinnosť ustanoviť vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch trestnoprávne sankcie za tieto závažné porušenia. Neukladá žiadne povinnosti týkajúce sa uplatňovania takýchto sankcií ani akéhokoľvek iného dostupného systému presadzovania práva v jednotlivých prípadoch.
- (23) Vo všetkých prípadoch, ktoré sú podľa tejto smernice závažné, by sa porušenie právnych predpisov spáchané úmyselne malo považovať v rámci celého Spoločenstva za trestný čin. Ustanoveniami tejto smernice, ktoré sa týkajú trestných činov, nie je dotknuté uplatňovanie rámcového rozhodnutia Rady 2002/629/SVV z 19. júla 2002 o boji proti obchodovaniu s ľuďmi ⁽¹⁾.
- (24) Za trestné činy by sa mali ukladať účinné, primerané a odradzujúce trestnoprávne sankcie. Povinnosťou zabezpečiť účinné, primerané a odradzujúce trestnoprávne sankcie podľa tejto smernice nie je dotknuté vnútorné usporiadanie trestného práva a trestnej justície členských štátov.
- (25) Právnické osoby by takisto mohli niesť zodpovednosť za trestné činy uvedené v tejto smernici, pretože mnohí zamestnávateľia sú právnickými osobami. Ustanovenia tejto smernice neznamenajú pre členské štáty povinnosť zaviesť trestnú zodpovednosť právnických osôb.
- (26) S cieľom uľahčiť presadzovanie tejto smernice by sa mal vytvoriť efektívny mechanizmus podávania sťažností, pomocou ktorého môžu štátni príslušníci tretích krajín

podávať sťažnosti priamo alebo prostredníctvom určenej tretej osoby, ktorou je napríklad odborová organizácia alebo iné združenie. Určené tretie osoby poskytujúce pomoc pri podávaní sťažností by mali byť chránené pred možnými sankciami ukladanými podľa právnych predpisov zakazujúcich napomáhanie neoprávnenému pobytu.

- (27) S cieľom doplniť mechanizmus podávania sťažností by členské štáty mali mať možnosť udeliť štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí boli vystavení osobitne vykorisťujúcim pracovným podmienkam, alebo maloletým osobám, ktoré boli nelegálne zamestnané, a spolupracujú v rámci trestného konania vedeného proti zamestnávateľovi, povolenie na pobyt na obmedzenú dobu v dĺžke zodpovedajúcej danému vnútroštátnemu konaniu. Takéto povolenie by sa malo udeliť za podmienok porovnateľných s podmienkami udeľovania povolení uplatniteľnými na štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa vzťahuje smernica Rady 2004/81/ES z 29. apríla 2004 o povoleniach na trvalý pobyt vydávaných štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú obeťami nezákonného obchodovania s ľuďmi alebo ktorí boli predmetom konania umožňujúceho nelegálne prísťahovalectvo a ktorí spolupracovali s príslušnými orgánmi ⁽²⁾.
- (28) S cieľom zabezpečiť uspokojivú úroveň presadzovania tejto smernice a čo najviac obmedziť rozdiely medzi úrovňami jej uplatňovania v jednotlivých členských štátoch by členské štáty mali na svojich územiach zabezpečiť vykonávanie účinných a primeraných kontrol a o výsledkoch týchto kontrol by mali informovať Komisiu.
- (29) Členské štáty by sa mali povzbudiť, aby každý rok stanovovali národný cieľ počtu kontrol v odvetviach, v ktorých sa sústreďuje zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území.
- (30) V záujme zvýšenia účinnosti kontrol na účely uplatňovania tejto smernice by členské štáty mali zabezpečiť, aby vnútroštátne právne predpisy poskytovali príslušným orgánom náležité právomoci na vykonávanie kontrol; aby sa informácie o nelegálnom zamestnaní vrátane výsledkov predchádzajúcich kontrol zbierali a spracúvali pre účinnejšie vykonávanie tejto smernice a aby bol zaisťovaný dostatočný počet zamestnancov so zručnosťami a kvalifikáciou potrebnými na účinné vykonávanie kontrol.
- (31) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby kontroly na účely uplatňovania tejto smernice nemali či už z kvantitatívneho alebo kvalitatívneho hľadiska vplyv na kontroly vykonávané s cieľom posúdiť podmienky zamestnania a pracovné podmienky.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 203, 1.8.2002, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 261, 6.8.2004, s. 19.

- (32) V prípade vyslaných pracovníkov, ktorí sú príslušníkmi tretích krajín, môžu kontrolné orgány členských štátov využiť spoluprácu a výmenu informácií, ktoré sú ustanovené v smernici Európskeho parlamentu a Rady 96/71/ES zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb ⁽¹⁾, s cieľom overiť, či sú daní príslušníci tretích krajín legálne zamestnaní v členskom štáte pôvodu.
- (33) Táto smernica by sa mala vnímať ako doplnková k opatreniam na boj proti nelegálnemu zamestnávaniu a vykorisťovaniu.
- (34) V súlade s bodom 34 Medziinštitucionálnej dohody o lepšej tvorbe práva ⁽²⁾ sa členské štáty vyzývajú, aby pre seba a v záujme Spoločenstva vypracovali a zverejnili vlastné tabuľky, ktoré budú čo najlepšie vyjadrovať vzájomný vzťah medzi touto smernicou a transpozíčnými opatreniami.
- (35) Akékoľvek spracúvanie osobných údajov uskutočňované pri vykonávaní tejto smernice by malo byť v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov ⁽³⁾.
- (36) Keďže cieľ tejto smernice, a to boj proti nelegálnemu prisťahovalectvu odstránením stimulačného faktora spočívajúceho v zamestnávaní, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodu rozsahu a dôsledkov tejto smernice ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Spoločenstva, môže Spoločenstvo prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 zmluvy. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa.
- (37) Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané predovšetkým v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v Charte základných práv Európskej únie. Mala by sa uplatňovať predovšetkým so zreteľom na rešpektovanie slobody podnikania, rovnosti pred zákonom, zásady zákazu diskriminácie, práva na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces, ako aj zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov v súlade s článkami 16, 20, 21, 47 a 49 charty.

- (38) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu o postavení Spojeného kráľovstva a Írska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o založení Európskeho spoločenstva, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa tieto členské štáty nezúčastňujú na prijímaní tejto smernice a preto ňou nie sú viazané ani nepodliehajú jej uplatňovaniu.
- (39) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o založení Európskeho spoločenstva, sa Dánsko nezúčastňuje na prijímaní tejto smernice a preto ňou nie je viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu.

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti

Táto smernica zakazuje zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, s cieľom bojovať proti nelegálnemu prisťahovalectvu. Na tento účel stanovuje minimálne spoločné normy pre sankcie a opatrenia, ktoré sa majú uplatňovať v členských štátoch voči zamestnávateľom, ktorí porušujú tento zákaz.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na osobitné účely tejto smernice:

- a) „štátny príslušník tretej krajiny“ je osoba, ktorá nie je občanom Únie v zmysle článku 17 ods. 1 zmluvy a ktorá nepožíva právo Spoločenstva na voľný pohyb vymedzené v článku 2 ods. 5 Kódexu schengenských hraníc;
- b) „štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na území členského štátu“ je štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa zdržiava na území členského štátu, pričom nespĺnil alebo už nespĺňa podmienky pobytu v tomto členskom štáte;
- c) „zamestnanie“ je výkon činností predstavujúcich akúkoľvek formu práce upravenú vnútroštátnym právom alebo v súlade s ustálenou praxou pre zamestnávateľa alebo pod jeho vedením a/alebo dohľadom;
- d) „nelegálne zamestnávanie“ je zamestnávanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na území členského štátu;

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 18, 21.1.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 321, 31.12.2003, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. ES L 281, 23.11.1995, s. 31.

- e) „zamestnávateľ“ je každá fyzická osoba alebo právny subjekt vrátane agentúr dočasného zamestnávania, pre ktoré alebo pod ktorých vedením a/alebo dohľadom sa zamestnanie vykonáva;
- f) „subdodávateľ“ je každá fyzická osoba alebo právny subjekt, ktoré sú poverené plnením všetkých alebo niektorých povinností vyplývajúcich zo zmluvy uzavretej predtým;
- g) „právnická osoba“ je akýkoľvek právny subjekt, ktorý má takéto postavenie podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, s výnimkou štátov alebo verejných orgánov vykonávajúcich štátnu moc a s výnimkou verejnoprávnych medzinárodných organizácií;
- h) „agentúra dočasného zamestnávania“ je akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi uzatvára pracovné zmluvy alebo pracovno-právne vzťahy s dočasnými agentúrnymi pracovníkmi na účely ich pridelenia užívateľským podnikom na dočasný výkon práce pod ich dohľadom a vedením;
- i) „osobitne vykorisťujúce pracovné podmienky“ sú pracovné podmienky vrátane podmienok vyplývajúcich z diskriminácie na základe pohlavia alebo inej formy diskriminácie, keď existuje nápadný nepomer v porovnaní s pracovnými podmienkami legálne zamestnaných pracovníkov, ktorý má napríklad vplyv na zdravie a bezpečnosť pracovníkov a je v rozpore s ľudskou dôstojnosťou;
- j) „odmena štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnené zdržiava na území členského štátu“ je mzda a akákoľvek iná protihodnota, ktorú vzhľadom na zamestnanie pracovníkovi priamo alebo nepriamo vypláca jeho zamestnávateľ, či už v hotovosti alebo v naturáliách, a ktorá je rovnocenná výške odmeny, ktorú by poberali porovnateľní pracovníci v legálnom pracovnoprávnom vzťahu.

Článok 3

Zákaz nelegálneho zamestnávania

1. Členské štáty zakazujú zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnené zdržiavajú na území členského štátu.
2. Za porušenie tohto zákazu sa ukladajú sankcie a opatrenia ustanovené v tejto smernici.
3. Členský štát môže rozhodnúť o neuplatňovaní zákazu uvedeného v odseku 1 na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnené zdržiavajú na jeho území, ktorých odsun bol odložený a ktorým je umožnené pracovať v súlade s vnútroštátnym právom.

Článok 4

Povinnosti zamestnávateľov

1. Členské štáty uložia zamestnávateľom povinnosť:
 - a) požadovať, aby štátny príslušník tretej krajiny ešte pred tým, ako sa zamestná, mal a zamestnávateľovi predložil platné povolenie na pobyt alebo iné oprávnenie na pobyt;
 - b) uchovávať kópiu alebo záznam o povolení na pobyt alebo inom oprávnení na pobyt aspoň počas trvania zamestnania pre potreby možnej kontroly zo strany príslušných orgánov členských štátov;
 - c) informovať príslušné orgány určené členskými štátmi o začiatku zamestnania štátnych príslušníkov tretích krajín v lehote ustanovenej každým členským štátom.
2. Členské štáty môžu ustanoviť zjednodušený postup oznamovania v zmysle odseku 1 písm. c) pre zamestnávateľov, ktorí sú fyzickými osobami, ak ide o zamestnanie na ich súkromné účely.

Členské štáty môžu ustanoviť, že oznamovanie podľa odseku 1 písm. c) sa nepožaduje, ak sa zamestnancovi udelilo dlhodobé povolenie na pobyt v súlade so smernicou Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom ⁽¹⁾.

3. Členské štáty zabezpečia, aby zamestnávateľia, ktorí splnili povinnosti ustanovené v odseku 1, neboli zodpovední za porušenie zákazu uvedeného v článku 3, pokiaľ nevedeli, že doklady predložené ako platné povolenie na pobyt alebo iné oprávnenie na pobyt boli sfaľované.

Článok 5

Peňažné sankcie

1. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa porušenia zákazu ustanoveného v článku 3 trestali účinnými, primeranými a odradzujúcimi sankciami voči zamestnávateľovi.
2. Sankcie ukladané za porušenia zákazu uvedeného v článku 3 zahŕňajú:
 - a) peňažné sankcie, ktorých výmera sa zvyšuje podľa počtu nelegálne zamestnaných štátnych príslušníkov tretích krajín, a
 - b) úhrady nákladov súvisiacich s návratom nelegálne zamestnaných štátnych príslušníkov tretích krajín v tých prípadoch, keď sa uskutočnilo konanie o návrate. Členské štáty môžu namiesto toho rozhodnúť, že zohľadnia aspoň priemerné náklady na navrátenie uvedených osôb v peňažných sankciách podľa písmena a).

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 16, 23.1.2004, s. 44.

3. Členské štáty môžu ustanoviť znížené finančné sankcie v prípadoch, keď je zamestnávateľ fyzickou osobou zamestnávajúcou štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na území členského štátu, ak ide o zamestnanie na súkromné účely a ak nebol zamestnaný za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok.

Článok 6

Dodatočné platby zamestnávateľov

1. V prípade každého porušenia zákazu ustanoveného v článku 3 členské štáty zabezpečia, aby zamestnávateľ zodpovedal za zaplatenie:

- a) akejkolvek dlžnej odmeny nelegálne zamestnanému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny. Za dohodnutú výšku odmeny sa považuje aspoň suma mzdy ustanovená uplatniteľnými právnymi predpismi o minimálnej mzde, kolektívnymi zmluvami alebo určená v súlade s ustálenou praxou v príslušných odvetviach, pokiaľ zamestnávateľ alebo zamestnanec nemôže preukázať opak, rešpektujúc prípadné imperatívne vnútroštátne mzdové predpisy;
- b) sumy rovnajúcej sa všetkým daniam a príspevkom na sociálne zabezpečenie, ktoré by zamestnávateľ zaplatil, keby bol príslušník tretej krajiny zamestnaný legálne, vrátane poplatkov z omeškania a príslušných správnych pokút;
- c) v prípade potreby všetkých nákladov vyplývajúcich z prevodu nedoplatkov do krajiny, do ktorej sa príslušník tretej krajiny vrátil alebo bol vrátený.

2. Na zabezpečenie dostupnosti účinných postupov na uplatňovanie odseku 1 písm. a) a c) a s náležitým ohľadom na článok 13 členské štáty prijímú mechanizmy, ktoré zabezpečia, že nelegálne zamestnaní štátni príslušníci tretích krajín môžu:

- a) v rámci prekluzívnej lehoty vymedzenej podľa vnútroštátneho práva uplatniť nárok voči zamestnávateľovi a prípadne vykonať rozsudok voči zamestnávateľovi v súvislosti s nevyplatenou odmenou, a to aj v prípade ich dobrovoľného alebo nedobrovoľného návratu, alebo
- b) v prípadoch, ak to predpokladajú vnútroštátne právne predpisy, žiadať príslušné orgány členského štátu o začatie konaní na získanie nevyplatennej odmeny bez toho, aby museli v danom prípade podať žalobu.

Nelegálne zamestnaní štátni príslušníci tretích krajín budú systematicky a objektívne informovaní o ich právach podľa tohto odseku a podľa článku 13 pred výkonom akéhokoľvek rozhodnutia o návrate.

3. S cieľom uplatňovať odsek 1 písm. a) a b) členské štáty stanovia predpoklad, že pracovnoprávny vzťah trval najmenej tri mesiace okrem prípadu, keď okrem iného môže zamestnávateľ alebo zamestnanec preukázať opak.

4. Členské štáty zabezpečia zavedenie potrebných mechanizmov, aby sa zabezpečilo, že nelegálne zamestnaní štátni príslušníci tretích krajín môžu získať dodatočnú platbu odmeny uvedenú v odseku 1 písm. a), ktorá je vymáhateľná ako súčasť uplatnenia nárokov podľa odseku 2, a to aj v prípadoch ich dobrovoľného alebo nedobrovoľného návratu.

5. Pokiaľ ide o prípady, keď boli udelené povolenia na pobyt v obmedzenej dĺžke podľa článku 13 ods. 4, členské štáty vymedzia vo vnútroštátnom práve podmienky, za ktorých môže byť platnosť týchto povolení predĺžená až do doby, keď bude štátnemu príslušníkovi tretej krajiny uhradená dlžná suma odmeny priznaná podľa odseku 1 tohto článku.

Článok 7

Iné opatrenia

1. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa na zamestnávateľov, ak je to vhodné, vzťahovali aj tieto opatrenia:

- a) pozbavenie nároku na niektoré alebo na všetky verejné príspevky, pomoc alebo dotácie vrátane finančných prostriedkov EÚ spravovaných členskými štátmi na obdobie až do piatich rokov;
- b) vylúčenie z účasti na verejných súťažiach v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby ⁽¹⁾ na obdobie až do piatich rokov;
- c) vrátenie časti alebo všetkých verejných príspevkov, pomoci a dotácií vrátane finančných prostriedkov EÚ spravovaných členskými štátmi, ktoré boli zamestnávateľovi vyplatené v priebehu obdobia do dvanástich mesiacov predchádzajúcich odhaleniu nelegálneho zamestnávania;
- d) dočasné alebo trvalé zatvorenie prevádzok, ktoré boli použité na takéto porušenie zákazu, alebo dočasné alebo trvalé odobratie povolenia na vykonávanie danej podnikateľskej činnosti, ak je to odôvodnené závažnosťou porušenia.

2. Členské štáty sa môžu rozhodnúť neuplatňovať odsek 1, ak sú zamestnávateľia fyzickými osobami a ide o zamestnanie na ich súkromné účely.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 134, 30.4.2004, s. 114.

Článok 8

Uzatváranie subdodávateľských zmlúv

1. Ak je zamestnávateľ subdodávateľom a bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia vnútroštátneho práva o regresnom práve alebo ustanovenia vnútroštátneho práva v oblasti sociálneho zabezpečenia, členské štáty zabezpečia, aby dodávateľ, ktorého je zamestnávateľ priamym subdodávateľom, mohol byť popri zamestnávateľovi alebo namiesto neho zodpovedný za zaplatenie:

- a) akejkolvek peňažnej sankcie uloženej podľa článku 5 a
- b) akýchkoľvek dodatočných platieb podľa článku 6 ods. 1 písm. a) a c) a článku 6 ods. 2 a 3.

2. Ak je zamestnávateľ subdodávateľom, členské štáty zabezpečia, aby hlavný dodávateľ a každý sprostredkujúci subdodávateľ, ak vedeli, že zamestnávajúci subdodávateľ zamestnával štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členského štátu, mohli byť zodpovední za platby uvedené v odseku 1 popri zamestnávajúcom subdodávateľovi alebo dodávateľovi, ktorého je zamestnávateľ priamym subdodávateľom, alebo namiesto neho.

3. Dodávateľ, ktorý s náležitou starostlivosťou splnil povinnosti vymedzené vnútroštátnym právom, nie je zodpovedný podľa odsekov 1 a 2.

4. Členské štáty môžu vo vnútroštátnom práve stanoviť prísnejšie pravidlá zodpovednosti.

Článok 9

Trestný čin

1. Členské štáty zabezpečia, aby porušenie zákazu uvedeného v článku 3 predstavovalo trestný čin, ak bolo spáchané úmyselne za každej z takýchto okolností vymedzených vnútroštátnym právom:

- a) porušenie pokračuje alebo sa neustále opakuje;
- b) porušenie sa týka súčasného zamestnávania významného počtu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členského štátu;
- c) k porušeniu dochádza za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok;
- d) porušenia sa dopustí zamestnávateľ, ktorý aj keď nebol obvinený alebo odsúdený za trestný čin v zmysle rámcového

rozhodnutia 2002/629/SVV, využíva prácu alebo služby štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na území členského štátu s vedomím, že táto osoba je obeťou obchodovania s ľuďmi;

- e) porušenie súvisí s nelegálnym zamestnávaním maloletých.

2. Členské štáty zabezpečia, aby navádzanie na úmyselné konanie uvedené v odseku 1, pomoc pri takomto konaní a podnecovanie k nemu boli trestné ako trestný čin.

Článok 10

Trestnoprávne sankcie

1. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že fyzické osoby, ktoré spáchajú trestný čin uvedený v článku 9, sa potrestajú účinnými, primeranými a odradzujúcimi trestnoprávnymi sankciami.

2. Okrem prípadov, keď to nedovoľujú všeobecné princípy práva, môžu byť trestnoprávne sankcie ustanovené v tomto článku ukladané podľa vnútroštátneho práva bez toho, aby boli dotknuté iné sankcie alebo opatrenia netrestnoprávnej povahy, a môže ich sprevádzať uverejnenie súdneho rozhodnutia v danom prípade.

Článok 11

Zodpovednosť právnických osôb

1. Členské štáty zabezpečia, aby právnické osoby mohli byť zodpovedné za čin uvedený v článku 9, ak takýto čin spáchala v ich prospech osoba, ktorá má v rámci tejto právnickej osoby vedúce postavenie a ktorá konala buď samostatne, alebo ako súčasť orgánu právnickej osoby na základe:

- a) oprávnenia zastupovať túto právnickú osobu;
- b) právomoci prijímať rozhodnutia v mene tejto právnickej osoby alebo
- c) právomoci vykonávať kontrolu v rámci tejto právnickej osoby.

2. Členské štáty tiež zabezpečia, aby právnická osoba mohla byť zodpovedná vtedy, ak nedostatočný dohľad alebo kontrola zo strany osoby uvedenej v odseku 1 umožnil spáchanie trestného činu uvedeného v článku 9 v prospech danej právnickej osoby osobou podliehajúcou právomoci tejto právnickej osoby.

3. Zodpovednosť právnickej osoby podľa odsekov 1 a 2 nevyklučuje trestné stíhanie fyzických osôb, ktoré sú páchatelmi, návodcami alebo pomocníkmi trestného činu uvedeného v článku 9.

Článok 12

Sankcie voči právnickým osobám

Členské štáty prijímajú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa právnickej osobe zodpovednej podľa článku 11 uložili účinné, primerané a odradzujúce sankcie, ktoré môžu zahŕňať opatrenia uvedené v článku 7.

Členské štáty môžu rozhodnúť o uverejnení zoznamu zamestnávateľov, ktorí sú právnickými osobami zodpovednými za trestný čin uvedený v článku 9.

Článok 13

Pomoc pri podávaní sťažností

1. Členské štáty zabezpečia efektívny mechanizmus, prostredníctvom ktorého nelegálne zamestnaní štátni príslušníci tretích krajín môžu podať proti svojim zamestnávateľom sťažnosti priamo alebo prostredníctvom tretích osôb určených členskými štátmi, akými sú napríklad odborové zväzy a iné združenia alebo príslušný orgán členského štátu určený vnútroštátnymi právnymi predpismi.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa tretie osoby, ktoré majú v súlade s kritériami ustanovenými ich vnútroštátnym právom legitímny záujem zabezpečiť dodržiavanie tejto smernice, mohli zúčastňovať v mene alebo na podporu nelegálne zamestnaného štátneho príslušníka tretej krajiny s jeho súhlasom na každom správnom alebo občianskoprávnom konaní uskutočňovanom na vykonanie ustanovení tejto smernice.

3. Poskytovanie pomoci štátnym príslušníkom tretích krajín pri podávaní sťažností sa nepovažuje za napomáhanie neoprávneného pobytu podľa smernice Rady 2002/90/ES z 28. novembra 2002, ktorá definuje napomáhanie neoprávneného vstupu, tranzitu a bydlisku⁽¹⁾.

4. Pokiaľ ide o trestné činy, na ktoré sa vzťahuje článok 9 ods. 1 písm. c) alebo e), členské štáty vymedzia vo vnútroštátnom práve podmienky, za ktorých môžu na základe individuálneho posúdenia jednotlivých prípadov dotknutým štátnym príslušníkom tretích krajín udeliť povolenie na pobyt v obmedzenej dĺžke zodpovedajúcej danému vnútroštátnemu konaniu, porovnateľné s podmienkami udeľovania povolení uplatniteľnými na štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa vzťahuje smernica 2004/81/ES.

Článok 14

Kontroly

1. Členské štáty na svojom území zabezpečia vykonávanie účinných a adekvátnych kontrol zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnenne zdržiavajú na území členských štátov. Takéto kontroly sa zakladajú predovšetkým na posúdení rizika, ktoré majú vypracovať príslušné orgány členských štátov.

2. S cieľom zlepšiť účinnosť kontrol členské štáty na základe posúdenia rizika pravidelne identifikujú odvetvia činnosti, v ktorých sa sústreďuje zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnenne zdržiavajú na ich území.

Pokiaľ ide o každé z týchto odvetví, členské štáty do 1. júla každého roka oznámia Komisii počet kontrol uskutočnených v predchádzajúcom roku, tak v absolútnych číslach, ako aj ako percentuálny podiel vo vzťahu k zamestnávateľom v každom odvetví, ako aj ich výsledky.

Článok 15

Priaznivejšie ustanovenia

Táto smernica sa nedotýka práva členských štátov prijať alebo zachovať ustanovenia priaznivejšie pre štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa uplatňuje v súvislosti s článkami 6 a 13, a to za predpokladu, že uvedené ustanovenia sú s ňou zlučiteľné.

Článok 16

Podávanie správ

1. Komisia do 20. júla 2014 a potom každé tri roky predloží Európskemu parlamentu a Rade správu spolu s prípadnými návrhmi na zmenu a doplnenie článkov 6, 7, 8, 13 a 14. Komisia vo svojej správe preskúma najmä vykonávanie článku 6 ods. 2 a 5 členskými štátmi.

2. Členské štáty zašlú Komisii všetky informácie potrebné na prípravu správy uvedenej v odseku 1. Informácie budú zahŕňať počet a výsledky kontrol uskutočňovaných podľa článku 14 ods. 1, opatrenia uplatňované podľa článku 13 a podľa možnosti opatrenia uplatňované podľa článkov 6 a 7.

Článok 17

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 20. júla 2011. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.

(¹) Ú. v. ES L 328, 5.12.2002, s. 17.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upraví členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímajú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 18

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 19

Adresáti

Táto smernica je určená členskými štátom v súlade so Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva.

V Bruseli 18. júna 2009

Za Európsky parlament
predseda
H.-G. PÖTTERING

Za Radu
predseda
Š. FÜLE
